

...

Fővárosi Ítéltábla

mint másodfokú bíróság

2.Mf.31.327/2020/10.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Dr. Huszár Előd Ügyvédi Iroda (felperesi képviselő címe., ügyintéző: dr. Huszár Előd ügyvéd) által képviselt **Felperes1** (Cím2.) felperesnek – a Dr. Borbély Magdolna Ügyvédi Iroda (alperesi képviselő címe, ügyintéző: dr. Borbély Magdolna ügyvéd) által képviselt **alperes2** (Cím1.) alperes ellen munkáltató egészségsértése miatti kárfelelőssége iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 15.M.70.103/2020/15. számú végzésével kijavított 10. sorszámú ítélete ellen az alperes 11. sorszámú fellebbezése és a másodfokú eljárásban a felperes által 4. sorszám alatt benyújtott csatlakozó fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét nem fellebbezett részében nem érinti, fellebbezett részében részben megváltoztatja, a felperesnek háztartási kisegítő, gondozó költsége címén 2013. augusztus 4. napjától 2020. június 23. napjáig járó összeget 2.605.000 (kettőmillió-hatszázötzezer) forintra, a 2020. július 01. napjától véghatáridő nélkül kártérítési járadék címén járó összeget havi 30.000 (harmincezer) forintra leszállítja, egyebekben helybenhagyja.

A másodfokú eljárással felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi az alperest, hogy az államnak külön felhívásra fizessen meg 343.600 (háromszáznegyvenháromezer-hatszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket, a le nem rótt további 309.600 (háromszázkilencezer-hatszáz) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság döntése és az alapjául szolgáló tényállás

[1] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a felperes 2013. június 15-én bekövetkezett munkabalesetével kapcsolatos károkért az alperes felelőssége 100 %-ban fennáll. Emiatt kötelezte az alperest rendszeres jövedelempótló kártérítés címén 2017. február 01. napjától 2020. június 30. napjáig terjedő időszakra 3.117.977 forint lejárt járadék és kamata, valamint 2020. július 01. napjától véghatáridő nélkül havi 87.930 forint kártérítési járadék, rendszeres mellékjövedelempótló kártérítés címén 2013. június 16. napjától 2020. június 16. napjáig terjedő időre 1.369.200 forint, és 2020. július 01. napjától véghatáridő nélkül havi 16.300 forint kártérítési járadék, háztartási kisegítő, gondozó költsége címén 2013. augusztus 4. napjától 2020. június 23. napjáig 5.210.000 forint, és 2020. július 01. napjától véghatáridő nélkül havi 60.000 forint, közlekedési többletköltség címén 2013. augusztus 16. napjától 2020. június 16. napjáig terjedő időre 1.215.000 forint és 2020. július 01. napjától véghatáridő nélkül havi 15.000 forint kártérítési járadék, továbbá 7.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és kötelezte az alperest 600.000 forint perköltség megfizetésére. Ezen túlmenően kötelezte az alperest az állam részére 499.513 forint eljárási illeték, 18.320 forint tanúbizonyítással felmerült költség és 166.964 forint szakértői díj megfizetésére.

[2] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2012. május 2. napjától állt munkaviszonyban az alperessel, pályamunkás munkakörben. A felperes 2013. június 15-én 19.00 órától kezdődő szolgálatátétel során KK MÁV állomás 24. sz. kitérőjének cserélésében vett részt. Munkavezetői utasításra az IHW005psz. LIEBLER900-05. típusú forgórakodóval betonlakj áthelyezését végezte teherkísérőként. Munkavégzés közben a kotrógép gémje a feszültség alatt lévő vasúti felsővezetékhez ért 19 óra 50 perckor, a felperes a munkagép mellett állva - az elektromos töltés áthaladása miatt súlyos - égési sérüléseket szenvedett. A balesetről munkabaleseti jegyzőkönyv készült, ebben a munkabalesethez vezető okokként az került rögzítésre, hogy az emelőgép kezelője a feszültség alatt lévő vezetékhez a gémet hozzáértette, illetőleg a felsővezeték kikapcsolását végző személy utasításellenesen a helyszínről eltávozott.

[3] A felperes a munkabalesettel összefüggésben a fejtető középső részének varrat behelyezését szükségessé tevő sérülést, nyakszirtták 2 cm-es sérülését, valamint áramütést, mindkét kéz- és láb következményes, a test 2 %-át érintő harmadfokú égési sérüléseit szenvedte el. Emiatt a bal kéz III. és IV. ujjak, valamint a jobb kéz V. ujj csonkolásának, a bal láb II., III. és IV. ujjvégpercek, valamint a jobb láb I. ujj részleges csonkolása, az elhalt szövetrészek eltávolítása, félvastag bőrátültetés és a jobb – helyesen – oldali sípcsont belső oldalának vésése vált szükségessé. A későbbiekben a jobb kéz III. ujj alapperce - középperce közötti (PIP) ízület flexiós (hajlításos) kontaktúrájának kialakítása miatt 2013. december 5-én az ízület elmerevítésére került sor. A munkabalesetből eredő maradványállapota 40 %-os baleseti eredetű egészségkárosodást eredményezett, állapota végleges azzal, hogy az állapotrosszabbodás nem zárható ki. A felperes a balesetet követően 1 évig baleseti táppénzen

volt, majd 2014. július 01. napjától a Fejér Megyei Kormányhivatal havi 20.075 forint összegű baleseti járadékot állapított meg részére.

[4] A felperes 2014. október 28. napján kárigényt jelentett be az alperes felé, melyre választ nem kapott. A 2014. augusztus 01-jén kelt foglalkozás-egészségügyi szakvélemény szerint a felperes az üzemi baleseti sérülései miatt pályamunkás munkakörre nem alkalmas. A baleseti táppénz lejártát követően az alperes egészségi állapota miatt foglalkoztatni nem tudta, ezért állásidőre járó díjazást fizetett részére, majd 2016. október 01-jével (más adatok szerint október 4-vel) munkáltatói felmondással megszüntette a felperes jogviszonyát. Az indokolás értelmében a felperes részére egészségi állapotának megfelelő munkát nem tudott biztosítani. Ezt követően a felperes álláskeresői járadékban részesült, elhelyezkedésre tett kísérletei eredménytelenek maradtak, mivel egészségi állapota miatt munkát nem talált.

[5] Az elsőfokú bíróság a perben becsatolt iratok, tanúvallomások és a beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján túlnyomórészt alaposnak találta a felperes keresetét, figyelemmel a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 166. §-a, 167. §-a, 169. §-a, 172. §-a, 173. §-a, 175. §-a, valamint a 177. § szerint alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:528. § és 6:532. §-a, továbbá a munkáltatónak a munkavállalója egészségi állapotában bekövetkező károkért fennálló felelőssége egyes kérdéseiről szóló 1/2018. (VI. 25.) KMK vélemény alapján.

[6] Mindenekelőtt rögzítette, az alperes a perben nem vitatta, hogy a balesettel érintett munkafolyamat elvégzése – azaz a betonalkák áthelyezése – a felperes munkaviszonyával összefüggő, utasításra végzett feladat volt. Megállapította, hogy az annak teljesítése során elszenvedett baleset miatt kialakult egészségkárosodás okozati összefüggésben van a károkozó körülménnyel. Figyelemmel arra, hogy az alperes a perben nem bizonyította az Mt. 166. § (2) bekezdésében foglaltakat, nem hivatkozott a felperes vétkes közrehatására és arra sem, hogy a kár egy részét a felperes vétkes magatartása okozta volna, és nem bizonyította azt sem, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, akként foglalt állást, hogy az alperes kártérítési felelőssége a balesetért 100 %-os.

[7] A felek által elfogadott és aggálymentesnek ítélt igazságügyi orvosszakértői vélemény, a csatolt orvosi dokumentumok, valamint a foglalkozás-egészségügyi vélemény alapján megállapította, hogy a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása a baleseti károsodás mértékével azonos (40 %-os), és maradványállapota miatt pályamunkás munkakör betöltésére egészségileg nem alkalmas. Két kezének és lábának használata akadályozott, illetve elnehezített, emiatt nehéz fizikai munka végzésére nem alkalmas, közepesen nehéz és könnyű fizikai munkák végzésében akadályozott. Így a 2017. február 01-jétől – az álláskeresői járadék megszűnését követően – előterjesztett rendszeres jövedelempótló kártérítés, illetve járadékigényt megalapozottnak találta, amit a felperes a mindenkori minimálbér, mint elérhető munkabér és a baleseti járadék különbözetében jelölt meg, és amelynek összegszerűségét, számítási módját az alperes sem vitatta. Arra figyelemmel, hogy

az alperes az őt terhelő bizonyítási kötelezettség ellenére sikerrel nem igazolta, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget, illetőleg ezt cáfolták a felperes által becsatolt okiratok is, melyekből kitűnt, hogy foglalkoztatására egészségi állapota miatt nem kerülhetett sor, így ezen a jogcímen a kereseti kérelemnek megfelelően marasztalta az alperest.

[8] Megalapozottnak találta a rendszeres mellékjövedelem elmaradása miatt előterjesztett kár- és járadékigényt is. tanú3, tanú2 és tanú5 tanúvallomása, valamint tanú4, tanú6, tanú7, tanú8 és tanú9 írásbeli nyilatkozata alapján bizonyítottnak találta, hogy a felperes ismerősei részére részben havi rendszerességgel, részben alkalmanként különböző kerti, ház körüli munkákat végzett, amelyekért részben havi rendszerességgel, részben alkalmanként díjazásban, illetve ellenszolgáltatásban részesült. Ezért elfogadhatónak találta az ezen a jogcímen havi 16.300 forint összegben előterjesztett igényt, melynek számítási módját, metodikáját az alperes sem vitatta.

[9] A perben beszerezett igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján bizonyítottnak találta, hogy a felperes a baleset következtében szerzett sérülései és azok maradványállapota miatt gondozó és kisegítő igénybevételére szorult, a táppénz időtartamára fokozatosan csökkenő (kb. 2 hónapig napi 4-5 óra, ezt követően kb. 2 hónapig napi 3-4 óra, szintén kb. 2 hónapig napi 2-3 óra, majd a táppénz végéig napi 1-2 óra) időtartamban az önmaga ellátásával kapcsolatos tevékenységek (pl. fürdés, öltözködés, étkezés) elvégzésében. A szakvélemény azt is alátámasztotta, hogy a táppénz időtartamát követően, jelenleg és a jövőben egyes, a kezek finom mozgásait igénylő önellátási tevékenységben (pl. bizonyos evőeszközök használata, körömvágás, stb.) napi 1-2 óra időtartamban a balesetből eredő maradványállapotra figyelemmel a felperes továbbra is gondozó igénybevételére szorul. Továbbá a felperes a táppénz időtartama alatt mindennemű háztartási és ház körüli kerti munka elvégzésében, jelenleg és a jövőben pedig a két kéz, valamint az ujjak együttes működését, a kezek ujjainak precíziós finom mozgásait igénylő háztartási és ház körüli, kerti munkák elvégzésében akadályozott, illetve a lábakat fokozottabban megterhelő háztartási, ház körüli és kerti munkák elvégzésében kis, és egyes esetekben közepes fokban akadályozott. Mindezekre tekintettel elfogadta, hogy a háztartási és ház körüli kisegítő igénybevétele indokolt esetében. tanú5 és tanú2 tanúk vallomása alapján pedig azt is bizonyítottnak találta, hogy a felperes 2016-tól ténylegesen igénybe is veszi ezen személyek rokoni segítségét, a felperes édesanyjától átvéve ezt a feladatot, aki megromlott egészségi állapota miatt ennek elvégzésére már nem képes. Igazoltnak találta, hogy az említett tanúk segítenek a felperesnek a bevásárlásban, cipekedésben heti 1-2 alkalommal, telente a favágásban, nyáron fűnyírásban, 10-12 tyúk etetésében, a ház körüli kisebb javítási munkák elvégzésében, valamint heti rendszerességgel takarításban (porszívózás, felmosás), mosogatásban, mosásban és a veteményeskert művelésében.

[10] Mindezek alapján a BH1973. 343. és az EH2007. 1640. számú döntésekre is utalva a kórházi tartózkodást követő időszakról 10 napra napi 5 órára, további 60 napra napi 4 órára, majd újabb 60 napra 3 órára, 2013. december 16-tól 2019. december 22-ig napi 2 órára és ezt követően napi 2 órával számolva (a jövőre nézve is) a reálisnak tekinthető 1000 forint/óra összeggel számolva a felperes kereseti kérelmének megfelelően kötelezte ezen a jogcímen az alperest.

[11] A kórházi tartózkodást követő időszakra és a jövőre nézve előterjesztett közlekedési többletköltség iránti kártérítési és járadékigényt havi 15.000 forint összegben szintén megalapozottnak találta. A perben beszerzett igazságügyi orvosszakértői vélemény alapján megállapította, hogy a felperes a tartós gyaloglásban, huzamosabb ideig tartó helyben állásban akadályozott, ezáltal a tömegközlekedés igénybevételeben a táppénzes időtartam végéig akadályozott volt, ahogy a kerékpározásban is. Így a felperes gépkocsival történő szállítása ezen időpontig szakértőileg indokolt és elfogadható volt. A betegállomány időtartamát követően, valamint jelenleg és a jövőben is a megnehezült közlekedési körülmények között (ülőhely nélkül) a felperes továbbra is akadályozott a közlekedésben, tekintettel a kapaszkodás, tartós állás, egyensúlyozás nehezítettségére, a kerékpározást a maradványállapota továbbra sem teszi lehetővé. Így értékelte, hogy a felperes jogosítvánnyal nem rendelkezik, a baleset előtt kerékpárral közlekedett, a balesetet követően pedig segítséget kellett igénybe vennie. Ezt tanú2 és tanú5 nyújtotta számára, ami megállapítható volt az egybehangzó tanúvallomások alapján, így a kár felmerültét és annak összegszerűségét is bizonyítottanak találta, és mivel a felperes állapotában javulás nem várható, ezért a jövőbeni időszakra is helyt adott a járadékigénynek.

[12] A sérelemdíj címén előterjesztett kereseti kérelem jogalapját megalapozottnak ítélte a balesettel okozati összefüggésben bekövetkezett személyiségi jogok sérelme alapján. Értékelte egyrészt, hogy a felperes a perbeli baleset miatt maradandó fogyatékossgot szenvedett (40 %-os baleseti egészségkárosodást), munkaköre ellátására és nehéz fizikai munka elvégzésére alkalmatlanná, közepesen nehéz és könnyű fizikai munka elvégzésében akadályozottá vált. Maradványállapota mindennapi életét és a szabadidős tevékenységek elvégzésében akadályozza, így a baleseti egészségkárosodás miatt életvitele, élete megváltoztatására kényszerült. Figyelembe vette, hogy korábban a felperes nyújtott segítséget édesanyjának, és jövedelem kiegészítés céljából szomszédainak, ismerőseinek, a baleset után pedig kénytelen segítséget kérni a személye körüli gondozási feladatokra, háztartási, ház körüli munkák elvégzésére, korábban édesanyjától, majd később rokonaitól (tanú5től és tanú2től). A baleset következtében baráti kapcsolatai leépültek, „otthon ülővé vált”. Így a baleset miatti egészségsértés rövid- és hosszútávú következményei kompenzálására a perben beszerzett bizonyítékok együttes mérlegelésével 7.000.000 forintot talált alkalmasnak, és ezt meghaladóan a sérelemdíj iránti igényt elutasította.

[13] A késedelmi kamatról a Ptk. 6:48. §-a alapján, az alperes által nem vitatott kezdő időponttól rendelkezett. A perköltség viselésére a polgári perrendtartásról szól 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes rész vonatkozásában az alperest a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerinti, mérsékelt összegben. A felperesi igényt ugyanis eltúlzottnak találta, és a felperes részleges pervesztességét, valamint az elvégzett ügyvédi tevékenységet értékelte. A pertárgy értékét a Pp. 24. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja alapján határozta meg (10.000.000 forint sérelemdíj, valamint a járadékigény 1 évi összege: 110.435 forint x 12), összesen 11.325.220 forintban.

Az alperest a pervesztes rész vonatkozásában kötelezte az Illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján számított illeték viselésére, valamint a pervesztes rész vonatkozásában felmerült tanú- és szakértői díj viselésére.

Az alperes fellebbezése

[14] Az ítélet ellen az alperes fellebbezéssel élt, és a sérelemdíj összegét 3.500.000 forintra, a háztartási kisegítő, gondozó költségét havi 30.000 forintra kérte csökkenteni a lejárt és a jövőben esedékes összegek kapcsán egyaránt (így a lejárt összeget 2.460.000 forintban határozta meg), a mellékjövedelem-pótló kártérítési járadék igényt teljes egészében kérte elutasítani, míg a perköltség viselését oly módon kérte megváltoztatni, hogy azt a felek maguk viseljék, valamint másodfokú perköltség igényt is bejelentett. Egyúttal az elsőfokú ítélet kijavítását is kérte, számítási hiba okán, mivel megítélése szerint a lejárt összeg a háztartási kisegítő és gondozó költségénél 82 hónapra vonatkoztatva 4.920.000 forint.

[15] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a mellékjövedelem-pótló kártérítési járadék kapcsán tévesen értékelte a bizonyítékokat, a tényállást is hiányosan állapította meg, egyben a felperes ezen igényét megfelelően nem is bizonyította. Kiemelte, hogy tanú5 és tanú2 2016 év végén (a pontos időpont meghatározása nélkül) költöztek Helység1, így a korábbi időszakra az elsőfokú bíróság érvelésével ellentétben nyilatkozatukat nem lehetett volna figyelembe venni. Arra sincs adat, hogy a felperessel egy faluba - Helység2 - mikor költözött a két tanú, így a napi közvetlen észlelésük semmi esetre sem igazolható. A mellékjövedelem-pótló kártérítési járadék kapcsán tanú2 és tanú5 érdemi és konkrét információval nem tudtak szolgálni, csak tanú3 tanú. Hangsúlyozta, hogy a felperes által becsatolt „írásos vallomások” nem fogadhatóak el, hiszen azok kitöltött formanyomtatványok voltak elírásokkal, illetve részben hiányos tartalommal. Ezekből nem derül ki, hogy a felperes pontosan milyen munkát, milyen rendszerességgel, milyen összegekért végzett, milyen időszakot ölel fel a mellékjövedelem. A nyilatkozatot tevők semmiféle figyelmeztetésben nem részesültek, és kiemelte, hogy ezen kifogására már az elsőfokú eljárásban is kitért. Mindezek okán ezen a jogcímen a kárigény nem nyert bizonyítást.

[16] Hangsúlyozta továbbá, hogy a háztartási kisegítő, gondozó költsége körében iratellenes és logikailag téves következtetéseken alapuló az elsőfokú ítélet. A szakértői vélemény az óraszámok kapcsán „től-ig” időt jelöl meg a rászorultságra nézve, az ítélet pedig a maximális óraszámot vette alapul, de ennek indokát nem adta. E körben is utalt arra, hogy tanú2 és tanú5 nem laktak mindvégig egy faluban a felperessel. Az ítéletben felhívott rokonok konkrét személye nem ismert – akik az állítólagos segítséget nyújtották –, így meghallgatásukra sem került sor. Kiemelte, hogy a háztartási munkák nem nevezhetőek nehéz fizikai munkának, a felperes a könnyű fizikai munka elvégzésében és saját maga ellátásában nem akadályozott és ilyenről nem is számolt be. A szakértői véleményben írt, a felperes életében bekövetkező korlátozásokat, tanú2 és tanú5 a felperesi előadással is ellentétes vallomását, és a bizonyított körülményeket figyelembe véve a megítélt összeg fele lehet megalapozott a lejárt és a jövőben esedékessé váló havi összegek kapcsán. Érvelése szerint

mivel a tanúk nem is a felperes közeli hozzátartozói, az ítéletben hivatkozott eseti döntések sem vehetők figyelembe.

[17] A sérelemdíj kapcsán hangsúlyozta, hogy a kétszeres értékelés tilalma miatt a közlekedési többletköltség, a mellékjövedelem-pótló kártérítési járadék és a háztartási kisegítő, gondozó költségénél értékelt körülményeket már nem lehet figyelembe venni. A szakértői véleményre egyoldalúan hivatkozik az elsőfokú bíróság, holott a felperes könnyű fizikai munka elvégzésében egyáltalán nem akadályozott, a közlekedésnél pedig csak hosszabb távok megtételénél nehezített. Kiemelte, arra nem merült fel adat, hogy a felperes korábban bármiféle sportolási, kirándulási, vagy szórakozási tevékenységet végzett volna. A tanúk által előadott szabadidős tevékenységről, „tekergetésekről” pedig maga a felperes sem számolt be, arra nem is hivatkozott. Nem vitatva, hogy a felperest súlyos sérülések érték és egészségkárosodása maradandó, a sérelemdíj a sérülések jellegéből és a felperes életkorából kiindulva is eltúlzott, így annak fele összege lehet indokolt a tényleges egészségi állapot elnehezülésének ellentételezéseként.

A felperes csatlakozó fellebbezése

[18] A felperes az elsőfokú ítélet elleni csatlakozó fellebbezésében a sérelemdíj összegének 10.000.000 forintra, míg a perköltség összegének az elsőfokú eljárásban előterjesztett 1.110.000 forint összegre való felemelését kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatásával. Egyben másodfokú perköltségigényt is előterjesztett.

[19] Indokolásául előadta, hogy a sérelemdíj összegének meghatározásánál az elsőfokú bíróság tévesen mérlegelt, nem kellő súllyal vette figyelembe az őt ért sérelmeket, és rendeltetéséhez képest túl alacsony összegben határozta meg azt. A szakértői vélemény alapján megállapítható, hogy az ujjak finom mozgását igénylő munkák elvégzésében is akadályozott, és értelemszerűen a könnyű fizikai munka elvégzéséhez ezen feltétel elengedhetetlen. Érvelése szerint azt is fokozottan kell értékelni, hogy a nehezebb és közepesen nehéz fizikai munkák elvégzésére nem képes, illetve akadályozott. Kezeinek sérüléseit 28.000 volt feszültség általi áramütés következtében szenvedte el, kezeit és lábait csonkolták (több ujját kezéről és lábáról amputálni kellett), mozgásában korlátozott, akadályozott. Az őt ért egészségkárosodás súlyos következményekkel járt, azzal együtt, hogy állapotában javulás nem várható, a baleset következményének súlyosbodása a jövőre nézve szakértőileg nem zárható ki. Mindez lényegesen hátrányosan hat mindennapi életére, a szakértői véleményből is kitűnik, hogy maradványállapota mindennapi élet- és szabadidős tevékenységek (pl. munkavégzés, sport, szórakozás, kirándulás, utazás) elvégzésében akadályozza.

[20] Kiemelte, hogy tanú2 és tanú5 tanúvallomása is alátámasztotta a baleseti egészségkárosodás súlyos következményeit, azt, hogy életvitele megváltoztatására kényszerült. Már nem tud édesanyjának segítséget nyújtani és kénytelen segítséget kérni a

személye körüli gondozási feladatokra, a háztartási, ház körüli munkák elvégzésére. Sporttevékenységet nem végezhet, önállóan hosszabb távon járni nem képes, kerékpározni nem tud, tömegközlekedést igénybe venni egyedül nem tud, ahogy a háztartási munkát egyedül ellátni és tisztálkodni, öltözködni önállóan nem képes. Sérüléseiből adódóan mindennaposak a fájdalmai, megváltozott a magánélete, a külső megjelenése, illetve a pszichés sérülése okán közösségbe nem jár, magába fordultan, otthonában tölti idejét. Az elsőfokú bíróság által megállapított sérelemdíj a balesettel összefüggő említett következmények pénzbeli kompenzálására nem alkalmas.

[21] Továbbá az elsőfokú bíróság a perköltség összegét álláspontja szerint megalapozatlanul mérsékelte, a sérelemdíj összegét ugyan nem a kereseti kérelem szerint találta megalapozottnak, azonban emiatt a jogi képvisellel járó munkadíjának 50 %-kal való csökkentése indokolatlan. Hangsúlyozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának a bíróságok által megállapítható ügyvédi költségek tárgyában kiadott ajánlásának III. pontja szerint az ügyvédi díjat a tisztán pernyertes rész alapulvételével kell meghatározni, és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése szerinti minimumérték még mérséklés esetében sem csökkenthető. A pertárgy értékének alapulvételével a minimum ügyvédi munkadíj 835.804 forint lenne, amely a kifejtettek szerint nem csökkenthető, ellenben az elsőfokú bíróság nem indokolta meg, hogy a munkadíj összegét miért csökkentette. Kiemelte, hogy a perben szükséges volt a bizonyítási eljárás lefolytatása, így a keresetpontosítások a per befejezését nem gátolták, a per elhúzódását az alperesi indítványok eredményezték. Mindezeket túl hangsúlyozta, hogy önmagában a per tárgyalásainak száma (13) megalapozza az általa előterjesztett perköltségigényt.

A felperes fellebbezési ellenkérelme

[22] A felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a sérelemdíj összegének meghatározásánál nem végzett kétszeres értékelést. Kizárólag azt vezette le, hogy élethelyzetében, állapotában, körülményeiben milyen jellegű és mértékű negatív változásokat idézett elő a baleset. Az alperes érvelésével ellentétben szükséges a szakértő által is kiemelt azon körülményeket is figyelembe venni, hogy nem képes tartósan egyhelyben állni, hosszabb távon sétálni, ami kizárja azt, hogy tömegközlekedést igénybe tudjon venni.

[23] tanú2 és tanú5 tanúvallomása a háztartási kisegítő és gondozó költsége körében a perbeli teljes időszakra nézve releváns információkkal szolgál, hiszen a kapcsolatot mindvégig tartották a balesetet megelőzően, a balesetet követően és a vidékre költözésükkor egyaránt. Az pedig irreleváns, hogy a tanúk közvetlen hozzátartozónak tekinthetőek-e, az egyszerű rokoni segítség is megalapozza ezt az igényt. Az 1.000 forintos minimum összeg alapulvételével a szakértő által megjelölt óraszám-keret alapján a magasabb óraszám megjelölése jogszerűen történt, az elsőfokú bíróság ezt az óraszámot az összes körülmény együttes mérlegelésével állapította meg, amely átlag napi 2 órának megfelel és reális időtartamnak minősül.

[24] A mellékjövedelem-pótló kártérítésként az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe tanú5 és tanú2 tanúk nyilatkozatain túl a becsatolt írásbeli nyilatkozatokat, amelyek névvel, személyes adatokkal és aláírással ellátottak, azokból levezethető az elvégzett munkák jellege, mennyisége, az ellenszolgáltatás, és látható, hogy a munkák az adott időnynek megfelelően merültek fel.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme

[25] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében hangsúlyozta, hogy a felperes 10.000.000 forint összegű sérelemdíj iránti igénye rendkívül eltúlzott, azt sokkal súlyosabb baleset jogkövetkezményeként lehetne alkalmazni. A szakértői vélemény kapcsán a felperes fellebbezése egyoldalú hivatkozásokat tartalmaz, a szakvélemény ugyanis kimondja, hogy a felperes könnyű fizikai munka elvégzésében egyáltalán nem akadályozott. Arra pedig nem merült fel adat, hogy a felperes korábban bármiféle sportolási, kirándulási vagy szórakozási tevékenységet végzett volna, ilyenről a felperes maga sem számolt be. Az a tény, hogy az elsőfokú eljárás elhúzódott, nem róható a terhére, és az semmiféle összefüggésben nincs a sérelemdíj összegével. A felperesi perköltséget érintő fellebbezés kapcsán előadta, hogy a tárgyalások száma a felperesi keresetpontosítások, illetve az általa indítványozott tanúk megjelenésének elmaradása miatt növekedett. A felperes által hivatkozott ajánlás kötelező erővel nem bír, az elsőfokú ítélet pedig a perköltség összegére vonatkozó döntést megfelelően megindokolta, a mérlegelés körében kirívó okszerűtlenség, megalapozatlanság, iratellenesség nem állapítható meg.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[26] Az alperes fellebbezése kisebb részben alapos, a felperes fellebbezése nem alapos.

[27] A másodfokú bíróság a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés korlátai között vizsgálta felül az elsőfokú ítéletet. Az elsőfokú bíróság a szükséges bizonyítást lefolytatta, az alapján a tényállást túlnyomórészt helyesen állapította meg, a bizonyítékok eltérő értékelésével részben eltérő tényállás alapján a másodfokú bíróság részben eltérő jogi következtetésekre jutott, amely az érdemi döntésre is kihatott. A fellebbezések nem támadták az elsőfokú ítélet rendszeres jövedelem-pótló kártérítés és járadék, valamint közlekedési többletköltség és járadék megfizetésére vonatkozó rendelkezéseit, ezért ezzel összefüggésben a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítélet felülbírálatát.

[28] Megalapozatlan volt az alperes fellebbezése a rendszeres mellékjövedelem-pótló kártérítés jogalapja körében. Az alperes fellebbezésében egyrészt arra hivatkozott, hogy a felperes által becsatolt írásbeli nyilatkozatok sem tartalmukban, sem formájukban megfelelő bizonyítékként nem értékelhetők, és mindezt már az elsőfokú eljárásban is jelezte a 2020.

január 16-án kelt beadványában. E körben rámutat a másodfokú bíróság, hogy a 2020. január 30-án megtartott tárgyaláson az elsőfokú bíróság felhívására az alperes úgy nyilatkozott, hogy a teljes bizonyító erejű magánokirati formában csatolt nyilatkozatok bizonyító erejét, bizonyítékként való figyelembevételét az alakszerűség szempontjából nem kifogásolja, ugyanezen tényekre nem kérte a nyilatkozatot tevő személyek tanúkenti meghallgatását. Mindezek okán helyesen vette figyelembe bizonyítékként az elsőfokú bíróság a 68. sorszámú benyújtott keresetpontosítás mellékleteként csatolt írásbeli nyilatkozatokat. Egyúttal azok tartalmát is megfelelően értékelte, melyek értelmében a felperes a nyilatkozatot tevőknek túlnyomórészt havi rendszerességgel, illetve tanú9nak alkalmanként a balesetet megelőzően különböző kerti munkákat végzett. A „2013. évig” megjelölés a szavak általánosan vett jelentéséből, de a nyelvtani és logikai értelmezéséből sem következik más, minthogy a felperes 2013-ban is, amíg a balesete be nem következett, végzett ilyen tevékenységet. A pedig köztudomású tény, hogy a kerti munka eltérő intenzitással és más-más tevékenységet lefedve, de visszatérő jelleggel havonta felmerül, amely a téli időszakban favágás, tűzifa beszerzését is magában foglalja, a felperesnél pedig nem vitatottan ez a fűtési mód volt biztosított. Ezért átlagban a megjelölt tevékenységek ellenértékeként megítélt összeg nem eltúlzott és az egész éves időszakot tekintve mindenképpen elfogadható a nyilatkozatot tevők által rendszeresen igénybe vett, és a baleset miatt kieső felperesi munkák ellentételezéseiként. Így a Pp. 206. § (1) bekezdésének megsértését a másodfokú bíróság megállapítani nem tudta, a felperes és a becsatolt okirati bizonyítékok, valamint tanú3, tanú5 és tanú2 tanúvallomása e körben egybehangzó volt.

[29] A háztartási kisegítő és gondozó költségét érintve az elsőfokú bíróság a lefolytatott bizonyítás adataival részben ellentétesen, a Pp. 206. § (1) bekezdése megsértésével állapította meg, hogy a felperes a ház körüli és háztartási munkában, illetve a személye körüli egyes tevékenységben csak segítséggel tevékenykedik.

[30] Ebben a kérdésben a felperes sem tett teljes mértékben ellentmondásmentes nyilatkozatokat. Ezen a jogcímen kereseti kérelmét a háztartási és ház körüli munkák – favágás, kertgondozás, állatgondozás, fűnyírás, fahasogatás munkákban történt akadályoztatására, és az orvoshoz kísérés körében felmerült feladatokra alapította. Ennek ellenére a perbeli orvosszakértői vélemény elkészítéséhez kapcsolódó személyes vizsgálat során 2019. március 7-én a felperes úgy nyilatkozott, hogy a kórházból való kiengedését követően a mosakodásban édesanyja segítette, ahogy az öltözködésben, a pulóver felvételében is, a nadrág felvételében segítségre nem szorult, mert gumis nadrágokat vett. Elmondása szerint a kötések levétele után kb. decemberig (2013.) kellett segíteni neki, de lehet, hogy 2014 januárjáig, mivel a decemberi műtét után már csak a III. ujját kötötték be. A boltba - amely 500 méterre található - átmegy kenyérért és kisebb dolgokat megvásárolt ott, míg a nagyobb dolgok beszerzésében testvérének lánya (tanú5) segít. A főzést és takarítást közösen oldják meg édesanyjával 2014 tavasza óta próbál segíteni a házimunkában, a veteményezést megoldja, 3 ujjával megcsinálja a gödröt, 2014 tavasza óta próbálgatja ezt. Gépekkel nem tud dolgozni, fűnyírásban, favágásban segítségre szorul, ahogy a kerti munkákban is, de a házimunkákat megoldja, nagy létrára nem, de kicsire felmegy.

[31] tanú2 és tanú5 tanúvallomása azt alátámasztotta, hogy a felperest a ház körüli munkákban segítik, így a heti nagyobb bevásárlások megtörténte, a favágás, fűnyírás,

nagyobb házimunkák tanúk általi elvégzése is igazolást nyert. Ez utóbbi kapcsán azt emeli ki a bíróság, hogy az élettapasztalat alapján nem vitatható, hogy a takarításnál is felmerülhet nagyobb fizikai igénybevétel. A másodfokú bíróság a bizonyítás adatai alapján azt a tényt találta kellő alapossággal bizonyítottanak, hogy a felperes olyan feladatokban szorul segítségre, amely a nagyobb fizikai igénybevételt, cipekedést, létra használatát igényli, amit egyértelműen alátámasztott tanú2 és tanú5 tanúvallomása. A felperes maga is előadta, hogy a kert nagyobb részét bevetették lucernával és azt természetnek, hogy a föld ne gazosodjon, de a gépekkel való munkavégzést a felperes nem tudja elvégezni, az pedig köztudomású, hogy ilyen munkálatra a háztartásban és a ház körüli munkák elvégzése során is szükség van. Azt cáfoló adat, hogy ilyen munkákat tanú2 és tanú5 elvégeznék, a perben nem merült fel. Az a körülmény pedig, hogy tanú2 és tanú5 csak 2016 körül költözött a fővárosból a V-tóhoz, és akkor sem egyből a felperessel azonos településre, még a segítségnyújtást nem zárja ki. tanú2 elmondta, hogy személygépkocsival rendelkezik és a felperest támogatták már a baleset bekövetkeztét követően is, különös figyelemmel arra, hogy a felperes csak édesanyjával él, leszármazói nincsenek, így a családon belül unokahúga és annak élettársa vállalta az idős édesanyján túl a támogatását. Az pedig szintén életszerű, hogy a 80 év körüli legközelebbi hozzátartozó egyre kevesebb és kevesebb segítséget tud nyújtani a felperesnek, sőt, ő lenne az, aki igazán segítségre szorul.

[32] A kártérítés mértékéről és módjáról az Mt. 169-177. §-ai rendelkeznek, a 177. § rögzíti, hogy a kár megtérítésére egyebekben a Ptk. 6:518-534. §-a szabályait kell alkalmazni. A gondozás költsége a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontja szerinti, a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöbölése szükséges költségnek minősül. Az olyan kártérítési összegről, amely tényleges kiadásként nem merült fel, így pontosan, egzakt módon nem meghatározható, az eset összes körülményének, sajátosságainak figyelembevételével kell mérlegelés útján döntenie a bíróságnak. Mindezekre tekintettel kellett értékelni a háztartási kisegítő, gondozó költsége és a járadék indokoltága összegét. A fentiekből következően a házban végzett háztartási munkáknak az elsőfokú bíróság által figyelembe vett mértéke nem nyert igazolást, még ha a szakértő azt is rögzítette, hogy a felperes a kéz és az ujjak együttes működését, az ujjak precíziós finom mozgásait, illetve a lábakat megterhelő munkákban akadályozott. A felperes az önellátás során, így pl. étkezésben, öltözködésben is segítségre szorulna, ennek tényleges megvalósulása azonban a perben nem nyert bizonyítást, még ha annak indokoltága megállapítható is lenne és illet a felperes sem állított. A ház körüli munkákat érintően, a bevásárlásban, nagyobb fizikai aktivitást igénylő tevékenységben azonban a segítségnyújtás igazolást nyert. Ebből következően a felperes számára nyújtandó és bizonyítottan indokolt, ténylegesen megvalósuló segítség nem tette megalapozottá a havi 60.000 forintos járadék megfizetését, ezt az összeget a másodfokú bíróság eltúlzottnak találta.

[33] Mindezek alapján, tekintettel az alperes fellebbezési kérelmére a háztartási járadék összegét az igazoltan igénybe vett háztartási kisegítői, gondozói költségek ellentételezéseként az azzal arányban álló, az alperes által kért havi 30.000 forintra szállította le a másodfokú bíróság. Ennek megfelelően az alperes fellebbezésében megjelölteket figyelembe véve megváltoztatta a háztartási járadék lejárt összegére vonatkozó ítéleti rendelkezést is, az elsőfokon megítélt összeg felére csökkentve azt. Az összecszerűség kapcsán arra is utal a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a 15. sorszámu, 2020. november 15-én kelt végzésével az elsőfokú ítélet fejrészének kijavítása mellett az indokolás 64. bekezdésének harmadik mondatát javította ki, és e szerint a felperes mindösszesen

5.210.000 forint megfizetése iránti igényt terjesztett elő háztartási kisegítő, gondozó költségének megtérítése címén. Eerre figyelemmel az alperesi fellebbezésben szereplő összeg nem volt megfelelő hivatkozás. Annak pedig nem volt relevanciája a perben, hogy tanú2 és tanú5 nem közvetlen hozzátartozói a felperesnek, mivel a munkáltató egészségkárosodásért fennálló kártérítési felelőssége összepszerűségének egyes kérdéseiről szóló 3/2018. (IX. 17.) KMK vélemény értelmében önmagában a szívésségből megvalósuló hozzátartozói, rokoni segítség nem eredményezheti a károkozó mentesülését, azaz hozzátartozói és nem közeli hozzátartozói minőséget jelöl meg a kúriai vélemény.

[34] A másodfokú bíróság a sérelemdíj tárgyában nem találta alaposnak sem az alperesi, sem a felperesi fellebbezést. Ezzel összefüggésben azt hangsúlyozza, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vette figyelembe az Mt. 9. § (1) bekezdése alapján a munkavállaló személyiségi jogainak megsértése esetén alkalmazandó Ptk. 2:42-54. §, illetve 2:52. § (2) és (3) bekezdése, valamint 2:53. §-a szerinti rendelkezéseket. A sérelemdíj az emberi személyiség értékmínősége változásának kompenzálására hivatott, abban az esetben állapítható meg, amennyiben a személyiséget jellemző helyzet a korábbihoz képest hátrányosan változik meg (Kúria Mfv.II.10.237/2019/4.). A sérelemdíj összepszerűségének mérlegelésekor figyelembe kell venni, hogy a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő kompenzációja, jellegét tekintve egy kárpótlás, egy elégtétel kíván lenni az elszenvedett nem vagyoni hátrányért.

[35] A felperes az egészsége sérelmével, az emiatt életvitelére kiható nehézségeivel, akadályoztatottságával összefüggésben igényelt sérelemdíjat. Utal e körben a másodfokú bíróság az Mfv.I.10.418/2014/4. számú kúriai döntésre, amely értelmében a baleset bekövetkeztében megvalósult tartós, maradandó egészségsérelemnek és a felperes életkorának is alapvető jelentőséget kell tulajdonítani a sérelemdíj meghatározásakor. Az elsőfokú bíróság az orvosszakértői vélemény alapján helytállóan rögzítette, hogy a felperes 40 %-os össz-szerkezeti egészségkárosodása kizárólag a balesettel összefüggésben következett be, amely állapot végleges, abban javulás nem várható. A felperes nemcsak a nehéz fizikai munka ellátására vált alkalmatlanná, de a kezek szorító működését igénylő közepesen nehéz és az ujjak precíziós finom mozgásait igénylő könnyű fizikai munkák elvégzésében akadályozott. Mindez alapvetően kihatott a felperes balesetet követő fizikai állapotára, teljesítőképességére, munkavállalási, közlekedési lehetőségére és szabadidős tevékenységeire, még ha a felperes ez utóbbi eltöltésének részleteiről nem is számolt be. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a felperes 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ami szintén befolyásolja az elhelyezkedési lehetőségeit, hiszen ebből kifolyólag fizikai munka területén lenne csak lehetősége munkát vállalni, amelyre viszont nem alkalmas, illetve akadályozott. Tovább nehezíti elhelyezkedési lehetőségeit életkora, hiszen a felperes 1964-es születésű és köztudomású tény, hogy az életkor előrehaladtával ezek a lehetőségek a munkaerőpiacon általánosságban is nagyon beszűkültek.

[36] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyesen vonta mérlegelése körébe a felperes személyi körülményeit, a jogsértés személyére, környezetére gyakorolt hatását, az eset valamennyi körülményét, amely nem jelent kétszeres értékelést. A döntés a sérelemdíj összepszerűsége körében megalapozott volt, kirívó okszerűtlenséget nem tartalmazott, ezért annak felülmérlegelésére a másodfokú bíróság sem látott lehetőséget. Az

egészséghez fűződő jog sérelme alapján a felperes életvitelében bekövetkezett hátrányokkal arányban álló a megállapított sérelemdíj összege, ezért annak megemelésére és leszállítására sem indokolt.

[37] Megalapozottan döntött az elsőfokú bíróság a perköltség összegéről is. E körben arra mutat rá a másodfokú bíróság, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során a sérelemdíj összegében részben pervesztes lett, és a másodfokú bíróság döntése értelmében a háztartási kisegítő, gondozó költsége tekintetében is részben megalapozatlan a kereset. Az elsőfokú bíróság döntésének részbeni megváltoztatása miatt és a fellebbezések ellenére sem találta a másodfokú bíróság szükségesnek módosítani az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség összegét, mivel a felperes pernyertességének arányát ugyan érintette a gondozási és háztartási kisegítő költségének leszállítása, de az elvégzett munkával még így is arányban álló a megítélt összeg. Úgy ítélte meg a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított összeg arányban áll a pernyertesség-pervesztességgel is, a tárgyalások kiemelkedően nagy számát és azt is figyelembe véve, hogy a kártérítési igények összecszerűségének megállapítása bírói mérlegeléstől függött. Mindezeket túl megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdésében megjelölt minimum összeg nem a pertárgyérték 5 %-os mértékre, hanem az ott összecszerűen megjelölt minimum összegekre vonatkoznak. A felperes pedig egyébként is a 2. § szerinti megbízási díjon alapuló perköltségigényt kívánt érvényesíteni, amelytől indokolt határozatában a bíróság eltérhet és azt jogszerűen mérsékelheti.

[38] Mindezek alapján a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseit tekintve a sérelemdíjra, a mellékjövodelempótló kártérítésre és perköltségre vonatkozó részt helybenhagyta, a gondozási és háztartási kisegítő költségre vonatkozó rendelkezéseket megváltoztatta, egyebekben nem érintette.

Záró rendelkezések

[39] A másodfokú eljárásban részben vezetett eredményre az alperes fellebbezése, egy jogcímet érintve azt is részlegesen. Mivel a per kártérítésre irányult és az összecszerűség megállapítása bírói mérlegeléstől függött, így a Pp. 81. § (1) és (2) bekezdése alapján a másodfokú bíróság akként határozott, hogy a felek maguk viseljék a másodfokú eljárással felmerült költségeiket.

[40] A fellebbezési eljárásban az Itv. 39. § (1) bekezdése alapján számított illetékalap a fellebbezésekkel vitássá tett követelések összegében $(16.300 \times 12 + 30.000 \times 12 + 3.000.000 + 3.500.000 + 510.000 + 600.000 = 8.165.600$ forint) alakult. Az ezen összeg után felmerült és 46. § (1) bekezdése szerinti illeték a felperesi pervesztes rész (3.870.000 forint) vonatkozásában a 6/1986 (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén marad, míg az alperes a pervesztes rész (4.295.000 forint) vonatkozásában az

eredménytelen fellebbezés folytán ugyanezen rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles azt viseli.

[41] A fellebbezésről a veszélyhelyzet során érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedések újbóli bevezetéséről szóló 112/2021. (III. 6.) Korm. rendelet (Veir. II.) 27. § (1)-(2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül döntött a másodfokú bíróság.

Budapest, 2021. április 1.

dr. Orosz Andrea s.k.

dr. Szalai Beatrix s.k.

dr. Laczó Adrienn Lilla s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró